

MAGYAR KÜRIR.

Nr. 26.

Indult Bétsből, Kedden, September 27-dikén, 1831.

N a g y B r i t a n n i a.

A' Felső Háznak Sept. 5 kén tartott Ülésében Gróf Aberdeen egy Kérőlevelet adott be, melly által azon Kereskedők, Hajósok, Fábrikások folyamodnak, a' kiknek a' Portugalliával való Kereskedésben valami hasznok van, és ezek nem tsak azon panaszkodnak, hogy ott foglalatosságaik darabidőtől fogva sok akadályokat, és nehézségeket szenvednek, hanem hogy Személyek sints egész bátorságban, mivel az Anglus Ministereknek Portugalliával való bánása ezen Ország lakosiba az Anglusok eránt elenséges indulatot gerjesztetett. — Ez, jó alkalmatosságot szolgáltatott a' Grófnak, annak megmutatására, melly szükséges legyen, az Anglia és Portugallia között lévő régi barátság megtartása? „Az, hogy a' Portugallusok a' miénkhez hasonló szabad Igazgatás formát nem akarnak, úgy mond a' Gróf, nem ok arra, hogy velek volt régi Öszveköttetésünk felbeszakadjon. Hijában nevezzük mi, minduntalan a' Portugallusokat, azért hogy ők a' szabad Igazgatás formájától és polgári alkotmánytól idegenek, babonás és tudatlan embereknek, ők tsak ugyan ott maradnak, a' hol voltak. Mert midön ők, a' Párisi és Brüsszeli ditsőséges napoknak jó következéseit látják, ugyan akkor tekintetbe veszik azon károkat és viszontagságokat is, mellyeket azok vontak magok után, és ez az, a'

mi őket a' Frantziák és Belgák példája követésétől elrettenti. Ugyan, midön még valamely Státusba szabad Igazgatás formáját akartunk be vinni, ditsekedhetünk e' azzal a' szerentsével, hogy tzélunk el-sült volna, és valyon indíthat e' ez ben-nünket arra, hogy Portugalliában is azt tsináljuk? A' ki a' Portugallusok nyakára Constitutiót akarna tolni, éppen úgy tsinálna: mint az az Atya, ki az ő leányát, férjhez akarván adni, a' nélkül, hogy annak a'hoz legkissebb vonattatása is vólt volna, így szóllott: „én, a' leányomnak szerentséssé tételét, ha annak szíve az alatt mindjárt megreped is, álhatatosan feltettem és elhatároztam magamban.“ Éppen ez a' szava a' mi Ministeriumunknak Portugalliára nézve. — Továbbá, a' mi Portugalliával való barátságos egybeköttetésünket, Don Miguelnek, sem bitangolása; mert ezt, ha ugyan lehet így nevezni, Portugalliának tulajdon tekintete, és a' Nemzetnek nagyobb része hagyta jóvá; sem erköltsi vonásai nem akadályoztatják. Vagynak ugyan a' Don Miguel tselekedetei között helyben nem hagyhatók. De azoknak is, nagyobb részének azon környülállások okai, mellyekben az ő Igazgatása van. Minekutánna t. i. ő, Nagy Britanniától megintetvén, azt mondotta, hogy ő semmit szívesebben nem óhajt mint azt, hogy magát olyan karba helyheztesse, mellyben a' legnat

gyobb szelídséggel nyájassággal és emberséggel uralkodhatnék, ezen dologban ötlet az Európai hatalmasságoknak segíteni kellett volna. Én hiteles és szemmel látott tanúk bizonyítása után mondom, hogy a' Portugallia Fejedelmének kárhoztatást érdemlő tselekedetei sem olyanok, a' millyeneknek azokat a' köz és hamis hír festi, az ő uralkodása nem olly kegyetlen és vérengező, a' mint némellyek beszélni szeretik. Mert hivatalos bizonyságok szerint az ő három esztendei uralkodása alatt, míg t. i. az Igazgató szék a' legterhesebb környülállások között volt, Portugalliában tsak 23 személyek végeztettek ki halállal." — Ekkor még sokat beszélt Aberdeen a' Frantziáknak Portugalliában mostanában volt tengeri táborozásokról, az annak véget vető egyezés feltételeiről, mellyek közül szóról szóra elmondta azt is, melly Frantzia Országnak Portugalliával, leendő nagy Britanniára nézve igen káros kereskedéséről szól, és a' melyről, a' mint Gróf Grey mondotta a' Ministerium semmit sem tudott; utóljára Frantzia Országnak azon szándékáról, melly szerint az, Don Pedrónak a' jelenvaló Portugalliai Uralkodószék ellen indítandó ellenségeskedéseiben, segítséget készít. Ezen utólsóra nézve azt állítja, hogy a' Frantzia Igazgatószéknek a' Don Pedró és Leánya ügye pártolásában tsak az a' tzielja, hogy Portugalliát olyan állapotba helyheztesse, melly szerint az, Angliának abban eddig volt minden befolyása ketté vágattatván, egészen Frantzia Országtól függjön. A' dolgok ilyen állásában tehát, Anglia Politikája azt kívánja, hogy az (t. i. Anglia) Frantzia Országnak minden külső mozgásait jól szemmel tartsa, és hatalmának más országokra való kiterjesztését minden képpen akadályoztassa. És ha a' Gróf (Grey) más principiumok szerint tsele-

keszik, a' reá bízott hivatalt igen rosszul viszi.

Hertzeg Wellington ugyan ezen tárgyról tartott hosszas beszédjében, a' többek közt, a' következő vélekedésénél fogva: „hogy t. i. a' Portugalliai Király szomorú sorsának oka az, mert Európának több Státusaival semmi egybeköttetésben nintsen,“ azt nyilatkoztatja ki, hogy különösen a' mostani Ministeriumnak (a' mint maga megvalja, Ministerkorában ő is eleget fáradozott abban, — de hijában) azon eszközök kikeresése volna legelső kötelessége, mellyek által Portugallia az Európai Státusok Szövetségébe bemehetne, mert tsak egyedül ezen mód által vétethetik annak eleje, hogy ez az Ország (Portugallia) Frantzia Országnak Tartományává ne legyen. Hogy Portugallia Frantzia Országgal mind ez ideig a' legszorosabb kereskedésbeli és politikai Szövetségben nints, egyedül a' Don Miguel és a' Portugalliai nép kemény maga tartásának köszönhetjük.

Hertzeg Talleyrand tselédjeit nem kis rémülésbe hozta néhány nappal ez előtt egy frantzia Katona-Tiszt, a' ki tudni illik, két korbáttsal járkálván a' Követ palotája előtt fel 's alá, nagy hangon beszélgette a' mellé sereglett sokaságnak, hogy ő Hertzeg Talleyrandot ezen korbáttsokkal halálra (jusque' à la mort) veri. A' Tiszt, Ő Excellentiájának kérésére megfogattatván és törvényesen kérdőre vonattatván ezt vallotta: hogy az ő neve, Bucher Linton, frantzia szolgálatban Obester vólt, de egy öszveesküvéssel való vádra rangjától megfosztatván fogságba vettetett. Innen lett kiszabadulása után Belgiumba ment, 's midőn szolgálatra ott sem vödött fel, úgy jött Angliába, a' hol, midőn Hertzeg Talleyrandot, először egy hozzá nyújtott levélben; azon

60,000 Franknak, mellyet ő Tisztkorában a' Regementre költött, visszanyerésében való közbenjárásra kérvén, semmi feleletet tőle nem nyerne; azután a' vele való beszélgetésre kívánván engedelmet, 's az is megtagadódának: úgy határozta magát a' boszszuállásra. Egyéberánt a' korbátsra nézve azt állította, hogy ő azzal kereskedik, 's tzelja nem más, mint hogy a' Hertzegnek egy párt el adjon. Ekkor a' bíró a' Bevádoltat arra kérte, hogy menjen vissza Frantzia Országba, de a' mit ő nem akart, a' fogóságban kívánván inkább maradni. A' Király, úgymond, néki mindjárt eleget tétetne, mihelyt a' rajta esett méltatlanságot megtudná. Utoljára a' vádoltatott, hosszas vallatás után, azon ígérettel, hogy többé sem a' Követet sem annak tselédjeit nem háborgatja, szabadon bocsátatott.

F r a n t z i a O r s z á g .

Némelly heves indulatú emberek azon reménységének, megsemmisítésére, hogy a' Hatalmasságok a' Belgák dolga felett utoljára is hadra kelnek egymással, — a' Moniteur Sept. 14-kén ezt adta ki: „A' dolgoknak most is az az állása, a' mi mindenkor vólt, mindenek ezen szavaknak megfelelőleg történtek: „Frantzia Ország a' mit megmondott véghez vitte, a' mit tsinált, előre kijelentette.“ — itt elbeszélvén, a' Belgák és Hollandusok közt a' minap kiütött háború alkalmával a' Belgák segítségére rendelt Frantzia sereg küldtetésének tudva lévő módját és tzelját, azt mondja, „hogy minekutánna az, a' Hollandiai seregeknek hazájokba lett visszaterések által elérődött, az az: Belgium függetlensége helyre állítódott; azértkezességre vólt szükség, a' mit a' Hatalmasságok, azon fegyverszűnés meghagyá-

sa által, tettek, melly a' két felek közt lévő per eligazítására bizonyos időre határozatott. Ezen minden jót ígérő előre néző rendszabás óltalmazására a' Frantzia sereg egy részének benn kellett Belgiumban maradni, és így már Frantzia Országnek egyéb dolga nints annál, hogy a' megtörténtekhez hasonló próbáknak nyakát szegje, vagy a' ne talán megújítandó ellenségeskedéseket fentartóztassa. A' mi zászlóink, határunkon belől lobogván, olly közel lesznek, hogy azokat Hollandia mindenkor jólláthatja, és hogy Belgiumnak Hollandiától való megtámadtatása esetében, Frantzia Ország Belgiumot tüstént ismét óltalma alá fogja venni. Egyéberánt Frantzia Ország ezen küldöttségnek sem betsületét kotzkáztatni, sem jótéteményjét gyalázattal illetni nem fogja. — Sokan azt költötték, hogy a' Frantzia seregek azért maradtak Belgiumban, hogy magokat ama reájok nézve olly hasznos erősségek lerontásának szegezzenek ellene, vagy legalább azokat óltalmazzák. Ebben a' tekintetben Frantzia Országnek nints arra szüksége, hogy valaki ellen óltalmat vállaljon magára, — tudja ő azt, hogy senki a' neki tett ígéretet meg nem ronthatja, nem is akarja megrontani. A' szóban forgó várak, a' mint Leopold Király az Országgyűlését nem régen megnyitó beszédeben mondotta, le fognak rontattatni. Ez a' dolog a' mi beléptetésünk előtt már megvólt határozva, kimenetelünk után pedig mindjárt végre fog hajtódni. — Ezekből megtetszik, hogy a' nevezett dolgokban sem a' rosszszülértésnek valami létalakját (elementum) sem a' hasonló Interessék által egybeköttetésben lévő Igazgatószékek közt való bizodalatlanságnak valami jelét keresni nem kell: hanem annak betelyesítését, a' mit mindjárt először megmondott: „hogy ez a' Táborozás, a' békességnek újonnan va-

ló óltalmazása. A' mi a' külső dolgokat, nem némelly Ujságok tsalárd Prismáján, melly mind nálunk mind más országokban hamis fényt vét minden kérdésekre, tekinti, mind ezeket igazaknak fogja találni.

Varsó megvételéről levél érkezvén, Sept. 17-kén estve Párisban némelly lázadási mozgások történtek. Több ifjú emberekből álló tsoportok gyülekeztek a' Palais Royal Kertjébe, kik a' Marseilli éneket énekelve 's közbenközben ezt kiáltozta: had az Oroszoknak! Éljen Lengyel Ország! a' Boulevards felé tartottak. Ez a' tsoport estve li 9 óra tájban a' külső dolgok Ministérének Házánál jöven öszve, annak ablakait kövekkel behajigálta. Azomban egy hirtelen előtermett Sereg, 's a' Nemzeti gárda az öszvetsoportozott sokaságot szélyel oszlatta, úgy hogy már 11 órakor minden útszákon tökéletes tsendesség volt. Az Orosz Követ palotája elébe noha reárontással senki sem fenyegette, nagyobb bátorság okáért egy egész tsapat katonaság állíttatott. — Strassburgból Sept. 20-kán rendkívül érkezett Tudósítások szerint, a' zenebonás mozgások Párisba Sept. 18 kán ismét valódi formában jelentek meg; — de a' mellyek még az nap letsendesedtek.

L e n g y e l O r s z á g.

Ö Ts. Magassága Mihály Nagy Hertzeg Sept. 8 kán ment Varsóba és szállott a' Király Helytartói Palotába. A' Szász piatzon maga beszélt és mondotta ezt a' Varsóilakosokhoz: „a' kinek a' Város lakosi közzül, kérés útján valami jelenteni valója van, egyenesen Hozám folyamodjék. — A' Varsói Kurier Sept. 12 kéről azt írja: hogy 15-ig, — melly alatt Ö Felségének Rendelése Pétervárából megérkezik, — Fegyverszü-

nés határoztatott. A' Varsót óltalmazott sereg Prágát elhagyván Jablonnán keresztül Módlinba ment, és a' General Rybinski vezérlése alatt, (mert a' Fővezérséget Gen. Casimir Malachowski leletette), máig is ott van. De közöttök nagy rendellenség uralkodik, tsoportonként szökdösnek hazájokba. Már 600 Tiszt és néhány ezer köz emberek hagyták el zászlójokat. A' még Modlinban lévő lengyel és az Orosz főhadiszállásokról szüntelen jönnek mennek az alkudozó Személyek. Úgy látszik, hogy ez a' sereg, a' vele levő Klubisták, és a' vólt Igazgatás 's Országgyűlés néhány tagjainak ösztönözésére, az ellenségeskedésnek véget vetni nem akarnak. Némelly tudósítások szerint a' sereggel együtt Varsót elhagyott Senatorok, Országkövetei, Újságírók és Clúbisták, Modlint oda hagyván, Zakroczy nba vették magokat. — Két nagyon megátalkodott Papot, név szerint Pulavskit és Szynglarkit magok a' Lengyelek zártak Módlinba a' bástyabóltozatok közzé. Gen. Krukoviecki még Varsóban van. A' Gen. Skrzyniecki hóllétéről pedig bizonyost tudni nem lehet. — A' város Fő-Kormányozójának Gróf Wittnek egy Napi parantsolatja szerint, a' Nemzeti Gárdának és mind azoknak, kik valami fegyver birtokában vagynak, kemény büntetés alatt parantsoltatik: hogy fegyvereket, 48 óra alatt, a' Pattantyús sereg Igazgatójának, Gen. Bontempsnál a' Fegyverházban lerakják.

Minekutánna már Varsóba a' Choleraának egy hét ólta senki áldozatjává nem lett, tegnap abba ismét sok személyek bele estek. A' Katona-kórházakban a' polgár-aszszonyok és felvígyázók máig is szorgalmatosan forgolódnak a' betegek körül. — Az ostromlás két napjain egész Varsóban mindöszve 48 házak égtek le. — A' vólt Országgyűlésének Za-

kroczyuban tartózkodó tagjai ad ki egy Ujságot ezen tzm alatt: „Nemzeti Ujság“ a' mellynek Zakroczyuban Sept. 10 kén költ első számú levelében, Lengyel Országának minden fegyverfogható lakosi az ütközetek folytatására fel vagynak szólítva. Néhány nappal ez előtt az Augustovoban lévő Orosz sereget Hertzeg Mirski vezérlése alatt egy lengyel Osztály megtámadta — de szerentsetlenül, mert meggyőzöttetvén, az elfogattak, halálra büntették. — Orosz titkos Status tanátsos Engel, kit a' Tsászár, a' háború által megrongált szerentsetlen Lengyel Ország rendbeszedése végett küldött, Varsóba megérkezett, és a' reá bízott dolgokhoz hozzá kezdett.

Lembergől azon rendkívül való hivatalos tudósítás érkezett ide, hogy a' Gen. Romarino tól vezéreltetett Lengyel sereg a' f. h. 17-kére viradóra a' Ts. Ausztriai birtokokra vonta magát, a' hol fegyvereit lerakta. A' Gen. Romarino tól beadott, az élelembeliszükséges dolgokat tárgyazó tabella szerint áll ezen sereg 15,000 emberekből és 7500 lovakból. A' sereg Tsászári tsapatoktól körül véve Chwalovichehez közel táborozik. Ezen hónap 11-kéről való Varsói tudósítások szerint a' Gen. Romarino serege a' Visztula jobb partjára küldetett, hogy az Orosz Gen. Rosen vezérlése alatt lévő tsapatot foglalatoskodtassa. Későbbben ezen Lengyel sereg Varsó segítségére vissza hívatatott, de Gen. Rósentől üldöztetvén, és a' fővárosba vivő úttól elzárattatván kéntelenített vagy a' Lengyel földön megütközni, vagy idegen tartományokba szaladni.

Burkus Ország.

Berlinben Sept. 16-dik napjáig cholerába megbetegedett 373, — meg-

gyógyult 35, — meghalt 218 és még orvosi kéz alatt van 120 személy.

Sept. 6 kától fogva az Ódera mellett fekvő Frankfurtban a' Cholerának semmi nyoma nem tapasztaltatván, a' városba való ki's bemenetel megengedődik; és ugyan az tisztának hirdettegett ki. — Berlinben Sept. 20 kán cholerában megbetegedtek 563 an, — meggyógyultak 60 an, — meghaltak 305 en, — Orvosi kézben maradtak 195 en.

B é t s.

Béts belső és külső Városaiban September 14-kétől Sept. 23 káig delig megbetegedtek Cholerában 974 Szemelyek; meggyógyultak 134 en; meghaltak 367, betegek voltak még 473 an.

Sept. 22-ke delétől kezdve 23-dikán delig megbetegedtek 74-en, kigyógyultak 35 en, meghóltak 18 an, orvoslás alatt maradtak 473 an.

Sept. 23 ka delétől kezdve 24 kén delig megbetegedtek 65 en, meggyógyultak 71-en, meghaltak 19 en, orvoslás alatt maradtak 448 an.

Sept. 24 dike delétől kezdve 25 dikén delig megbetegedtek 56-an, kigyógyultak 14-en, meghaltak 16-an, orvoslás alatt maradtak 474 en.

Sept. 25 ke delétől Sept. 26-kán delig megbetegedtek 50 nen; meggyógyultak 41 en; meghaltak 23 man. Öszvesen tehát Sept. 26 káig delig megbetegedtek 1145 ten; meggyógyultak 260-non; meghaltak 425-ten; orvoslás alatt maradtak 460 non.

Magyar Ország.

Magyar Országról jött hivatalos tudósítások azon vigasztaló hírt közlik,

hogy ott a' Cholera részszerént egészen megszűnt, részszerént nagyon megszelídült. — Budán és Pesten már igen ritkán jönnek choleras esetek elő, és reményleni lehet, hogy Isten segedelmével, a' gonosz nem sokára mind a' két városból egészen ki fog irtódni. Pesten Sept. 20 dikán ezen nyavalyában senki sem betegedett meg, a' volt betegek is mind meggyógyultak.

Az utóbbi jelentéstől fogva Szala Vármegye egy részét és Poson Sz. K. városát lepte meg az Epeveszély, úgy hogy már Jun. 13-ka óta Sept. 13-kaig 2269 Helyeken 252,580-on betegedtek meg; kigyógyultak 80,699-en; meghaltak 109,264-en; és betegek voltak még 42,617-en.

Debreczen, Sept. 14-dikén 1831.

Az alatt, míg a' veszedelmes Cholera-nyavalya köztünk dühösködött, nyóltz napig tartott betegség után, erőink elgyengülésében műla ki, Aug. 17-dikén, életének 56-dik esztendejében, köz sajnálkozástól és fájdalmas részvételtől kísértetve, Tekint. Ns Kiss Imre Úr, a' Ts. K. Priv. Salétrom készítő Hivatal Fő Inspector, 's több Tek. Ns. Vármegyék Táblabírája.

Született e' derék Férjfiú Kis-Ujszálláson, 1775-dik eszt. Nov. 29-dik napján. Édes Atyja vala Néhai Predikátor T. T. Kiss Imre Úr; Édes Anyja Néh. Ns Szondi Mária Asszony.

A' Természettől nyert kitetsző elme-tehetségeit, elsőben ugyan a' Debreczeni Ref. Collegiumban, azután pedig a' Bétsi Ts. K. Universitásban, hasonlóul kitetsző, 's a' Tudományok minden nemeit felfogó, de megkülömböztetve a' Természeti Tudományokat illető esméretekkel gazdagítván; úgy tért vissza 's állott elő, mint valódi Tudós. A'

minek idővel, — a' mint reménylhetni, — legalább valamely részben bizonyossága leszz a' Közönség előtt az a' jeles munka, mellyet. a' feljebb nevezett Collegium Igazgatóji által ez eránt megkerestetvén, a' Nemzeti Oskolák számára, „Technologia, vagy Mesterség Tudomány“ tzím alatt készített, 's egy részben már be is adott: noha azt, fájdalom! egész tökéletességre nem vihette.

Tsak ezen tekintetben is, igen idő előtt vesztette el Ő benne egy hasznos Tagját a' Tudós világ. — Idő előtt vesztette el Benne harmincz esztendeig volt nagyhasznú Tisztjét, Meghittjét, 's — a' mint méltán nevezte — Barátját, a' Mélt. Vajai Báró Vay Familia. — Idő előtt vesztették el Benne számos jó baráti, tökéletes szívű, tettetést nem esmérő, tsendes nyájasságú, lelkes barátjokat.

De, mind ezek felett, és főképpen idő előtt vesztették el és gyászolják Benne, jólléteknek, örömeiknek, bódóságoknak fáradhatatlan eszközlőjét, legközelebbi Szerelmesei: úgymint, özvegye Tek. Ns Tóth Klára Asszony, 's szép reménységre nevedő három gyermekei.

Emlékezete, mind azok előtt a' kik esmerték, áldott leszz.

Példás hívségű Férj, jó Atya, ritka Barát, vidd

Híveid áldását hűlt poraidra Veled!

Debreczenből Sept. 18-kán 1831.

A' Debreczeni Reform. Collegiumbéli Professoratus meggondolván azon érdemes Szüléknek, kiknek gyermekeik a' Cholera pusztítása alatt itt helyben a' Collegiumban maradtak, méltó aggodalmát; de némelyektől levél által meg is kerestetvén: azoknak, sőt átaljában minden Szüléknek, kik az említett Collegium eránt részvétellel vannak, megnyugtatására hivatalosan kívánja jelenteni,

hogy az itt helyben maradt 76 Tanuló Ifjak között, sem a' gonosz nyavalya dühösködése alatt, sem azolta tsak egy is meg nem holt; betegségbe is tsak kető esett, de a' kik az idevaló nagy érdemű Orvos Uraknak szorgalmatossága által szerentsésen kigyógyultak; és az egész Ifjúság most is a' legfrissebb egészségben van. Melly jó állapotját az Ifjúságnak az Isteni gondviselés után annak lehet tulajdonítani, hogy mindjárt a' Cholera kiütésekor rendelések tevődtek arról: hogy a' Collegiumi Ifjúság a' Városiakkal való közösüléstől egészen elrekesztessék; annak étele, itala, tisztességesen kiszolgáltassék; szobái, fehér ruhái, ágynéműi, tisztán tartassanak; a' betegek, a' Collegium épületében felállított és alkalmasan felkészített Ispotályban gyógyíttassanak, és ápolgattassanak; mindezekre nézve a' Collegium Cassája semmi költségnek nem kedvezvén. Melly rendeléseknek pontosan való teljesítésére a' Collégium fáradhatatlan buzgóságú Rectorának, Tek. Kerekes Ferentz Urnak, különös és minden napi gondja vólt.

A' veszedelmes nyavalya Istennek hálá! köztünk megszűnven, a' Professoratus reményli, hogy az Oskolát a' jövő Oskolai Esztendő kezdetével megnyithatja, mellyről a' Szüléket annak idejében tudósítani fogja.

H í r a d á s.

Minekutánna a' napkeleti Cholera, melly Julius utolsó hetiben ütötte ki magát, a' városban egészen megszűnt 's a' falukon is napról napra múlik: ennél fogva az Eperjesi Collégium Tek. Inspectorátusa az Orvosoknak jóváhagyása mellett helyesnek ítélte az oskolai esztendőnek kezdetét, főképpen a' felsőbb tudományokra nézve 10-dik Oct-re meghatá-

rozni, annyival is inkább, hogy a' leányok alsóbb és felsőbb oskolája minden veszedelem nélkül e' folyó hónap 12-dikén már beállott 's ugyan az alsóbb deák Classisok javára is 19 dikén rendkívül és készülőleg el fog kezdődni.

Eperjes Sept. 17-dikén.

Greguss Mihály,
az említett Collegiumnak
mostani Rectora.

A' járvány Epeveszélyről (Cholera epidemica)

1831-ben már Julius utóljától fogva a' forró meleg napok, hideg éjtszákák, záporok, és az azokat követő meleggel kifejtődző 's sok száz mezítláb dolgozó embereknek lábaikat felmaró mérges harmatok, a' sok ködök, estvéli bűdös füstök, a' sok essők miatt tele szivárgott fedetlen kútaknak vizek itala, és végre az ellágyúlt levegő által, az emberi test az epe romlásra sebes lépésekkel készítettett. Innen lett, hogy majd minden ember kisebb nagyobb tsipkedést, korgást, 's gyakori hasmenést tapasztalt magában.

Eképpen az emberi epe a' megromlásra készítettven: most már azon veszett epe, étel, ital, leginkább pedig meghűlés által rendes üresedésében akadályoztattatik, az embert alól felyül erőlteti, a' has érző-írnai nagy izgatásával az állati-életet akadályoztatja, sőt ha ki nem üresedhetik, a' hideglelésnek első szakaszában el is fojtja. Ha pedig azon veszett epe, hányás, laxálás, bűdös izadás és vizellet által oszolhat, akkor, vagy tsak hamar (mint eleinte az én tudtomra 92 között 87) jobban lesz a' beteg, vagy pedig tsak a' nagyából tágulván, az epének több maradványi, mind a' gyomorból, mind a' második útból forró vagy váltó forródzások által, sokszor a' természet által is, de orvosi se-

gítséggel még könnyebben kitisztíthat-
nak, 's végre azoknak a' testben tett be-
nyomási es következései helyrehozat-
tatnak.

Ezen járvány epeveszély régenten is
vólt, mint erről ír Celsus: de Medi-
cina Libr. IV. Cap. 11. Továbbá Theoph.
Bonet Sepulcreti anatomici Tom. II.
Libr. III. Sect. 9. — Végre Augusti-
nus Vogel: de curandis corporis hu-
mani affectibus Göttingae 1785. és Sy-
denham, ezen Augustus táján, kivált
a' közép idejűeken mérgesen uralkodni
szokott nyavalyát leírták.

Hogy ez a' nyavalya, leginkább a'
közép idejűeket bántja, ennek az az
oka, mivel azok külömben is legegésőbb
és tüzesebbek szoktak lenni, és legtöbb
fáradságoknak 's magok nem kémélhe-
téseknek vagynak kitéve.

Hogy leginkább a' köznép között
uralkodik, annak oka a' rossz élés,
mindenféle vizeknek itala, leginkább pe-
dig mivel ezek Augustus táján, többnyi-
re kin a' szabadlevegőn, vagy gádorok-
ban, vagy kitsiny ablakú és tsak mesze-
léskor szellőztethető szobákban hálnak,
és végre ezeknek legveszedelmesebb is,
mivel járnak kelnek, az ágyban meg
nem maradnak, vígyázatlanok, hihetet-
lenek, szófogadatlanok: mint p. o. egy
Ajakai ember, a' ki a' legnagyobb vér-
hasi kínban a' potsoljába ugrott. De azért
az előszámlált okok és élet rendtartásbe-
li hibák miatt, a' leggazdagabb Ur is
megkaphatja, 's sok helyeken sok meg
is kapta.

Hogy sokszor kiáradó folyók, tavak
és mótárok mellett legdühösebben urál-
kodik, annak az ott bőven kifejtődni
szokott fojtó levegő az oka.

Végre hogy némelyek hóltok után,
kivált ábrázatjokban megfeketednek, az
nem különös neme a' halálnak p. o. fe-
kete halál; hanem tsak attól vagyon az,
hogy az olyanokat a' hányás alatt, mi-
kor minden vérek a' bőrre vólt tódúl-
va, ütötte meg a' szél.

(a' bérekesztés következik.)

H i r d e t é s.

Fő Méltóságú Hertzeg Batthyáni
Filep Úr' Titt. Ö Kegyelmessége Kör-
mendi Uradalom részéről köz hírré té-
tetik, hogy Tettes Nemes Zala Várme-
gyében, Zala-Egerszegh és Zala-Lövő
között, a' Zala vize mellett fekvő Za-
la Szent Györgyi Helység minden
némű haszonvételeivel együtt a' követ-
kező Mind-Szent hava' 10 dik napján a'
többet ígérőnek árverés által haszon-
bérbe ki fog adatni. A' Feltételeket Béts-
ben a' Hertzegi Kormánynál vagy Kör-
menden az Uradalmi Tisztségeknél elő-
re is meglehet látni. A' kibérelni szán-
dékozók a' ki tett napon Zala Szent-
Györgyön a' Tiszti lakásban reggeli 9
órára megjelenni ne terheltessenek.

Szeyff Alajos,
Gazdaságbéli Hertzegi Tanácsos.

A' pénz folyamat September' 26-kán;
közép árr:
A' Státus' 5p. Centes Obligátzióji 79 1/2
Az 1820-béli sorsosok, — —
Az 1821-béli hasonlók, 118 9/10
Bétsvárosa 2 1/2 p. Centes Bankó Obli-
gátzióji, 40 for. keltek, mind Conv.
A' Bank-Aktziák keltek 958 for. ton
Conv. Pénzben.

Szerkesztető és Kiadó Márton J ó's e f, Professor. (Landstrasse Nro 315.)

Nyomtató: Nemes Haykul Antal. (Obere Bäcker-Strasse Nro 755.)